

T. Alkotmánybíróság
részére

az első fokon eljáró Budai Központi
Kerületi Bíróság útján

ügyszám a Budai Központi Kerületi
Bíróság előtt:

6.P.20.996/2019.

IV/00824-0/2022	
Érkezett: 2022 MARE 26.	
Oldalok: 3	Kezelőiroda:
Munkák: 9 db	H

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott dr. Szigetváry Marcell ügyvéd

a csatolt meghatalmazás alapján eljárva Ugyfelem,

indítványozó

képviseletében

az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Előddlegesen kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen megállapítani a Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzésének alaptörvény-ellenességét, és a végzést szíveskedjen az Abtv. 43. §-ának megfelelően megsemmisíteni [az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz].

Másodlagosan kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen megállapítani, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 2012. január 01. napja és 2018. június 30. napja között hatályos 583. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenes volt, és szíveskedjen megállapítani, hogy a jogszabályi rendelkezés a Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzésével felülvizsgált ügyben nem alkalmazható [az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz].

A T. Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában rögzítette, hogy „[a]z alkotmányjogi panaszt beküldőnek – főszabály szerint – el kell tudnia dönteni, hogy mit kezdeményez: az Alkotmánybíróság Abtv. 26. § (1) bekezdése, esetleg (2) bekezdése vagy a 27. §-a szerinti eljárását. Ugyanakkor elképzelhető, hogy egy konkrét ügyben nem dönthető el egyértelműen, hogy a jogi norma vagy annak eseti alkalmazása okozza-e az állítólagos alaptörvény-sérelmet. Sőt, elképzelhető, hogy a bíróság jogalkalmazása és az annak alapjául szolgáló norma alkotmányossága egyaránt kétséges. Nem zárható ki ezért teljesen annak a lehetősége, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődleges és másodlagos kérelmet fogalmazzon meg. [Ezt támogatja a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat is, amely érdemben elbírálta azokat az indítványokat, amelyek elsődleges és másodlagos kérelmeket fogalmaztak meg (alkotmányjogi panaszban utólagos normakontroll-kérelmet, vagy például utólagos normakontroll indítványban mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását).]” (3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [22])

Elsődlegesen a Kúria eseti jogalkalmazó döntését sérelmezem. Álláspontom szerint az alkalmazandó jogszabályoknak lehetséges olyan értelmezése, amely megfelel az Alaptörvénynek. Arra az esetre azonban, ha a T. Alkotmánybíróság nem adna helyt az elsődleges alkotmányjogi panaszoknak, másodlagosan a támadott norma vizsgálatát kérem. A jelen ügyben ugyanis nem dönthető egyértelműen, hogy a jogi norma vagy annak eseti alkalmazása okozza-e az állítólagos alaptörvény-sérelmet.

A kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő.

A jelen alkotmányjogi panaszban a régi Be. 583. § (1) bekezdése alatt annak 2012. január 01. napja és 2018. június 30. napja között hatályban volt változatát értem.

I. Mindkét alkotmányjogi panasz közös elemei

I.1. A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése

I.1.1. A BRFK XV. Kerületi Rendőrkapitánysága a 01150-2287/2011. bü. számú eljárás keretében az indítványozóval szemben nyomozást folytatott. Az indítványozó az eljárás ideje alatt Németországban dolgozott. A német hatóságok 2014. október 17. napján elfogták az indítványozót, és 2014. november 19. napján Magyarországra szállították. Az indítványozó 2014. november 19. napjától 2014. november 22. napjáig bűnügyi őrizetben volt, majd ezt követően a Budai Központi Kerületi Bíróság 2014. november 22. napján meghozott végzésével elrendelte az előzetes letartóztatását, amit több ízben meghosszabbított. A Budapesti IV. és XV. Kerületi Ügyészség a 2015. április 13. napján meghozott B.XV.6191/2011/36-I. számú határozatával az indítványozó előzetes letartóztatását megszüntette, és azonnali szabadlábra helyezését rendelte el, majd 2015. április 14. napján a B.XV.6191/2011/37-IV. számú határozatával az indítványozóval szemben a nyomozást megszüntette a régi Be. 190. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozva (a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény). Sem a határozattal egyidejűleg, sem azt követően az eljáró Ügyészség nem tájékoztatta az indítványozót a kártalanítási igény jogalapjáról, az igény érvényesítésének határidejéről, ennek kezdő időpontjáról és a határidő elmulasztásának jogvesztő jellegéről, a régi Be. 583. § (5) bekezdését megsértve. A határozatot [REDACTED] mint helyettes átvevő 2015. április 29. napján vette át. Az indítványozónak nem volt tudomása arról, hogy kártalanítás illeti meg.

I.1.2. Az indítványozó, mint felperes – miután a 2015. április 29. napjától számított hat hónap eltelté után tudomásszerzett a kártalanítás lehetőségéről egy másik eljárásban eljáró ügyvédjétől – 2017. február 20-án nyújtotta be a kártalanítási kérelmét a Magyar Állammal, mint alperessel szemben, a régi Be. 580. § (1) bekezdése I. b) pontja alapján.

I.1.3. A Budai Központi Kerületi Bíróság a 19.P.21.309/2017/16. sz. végzésével az indítványozó keresetlevelét idézés kibocsátása nélkül elutasította. A bíróság szerint a régi Be. 583. § (1) bekezdés alapján 2015. április 29. napjától számított 6 hónapos jogvesztő határidőben lehetett volna a kártalanítási igényt előterjeszteni. Mivel a 6 hónapos jogvesztő határidő az igény előterjesztésekor már letelt, ezért a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának volt helye.

Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Törvényszék a 41.Pkf.632.983/2018/3. sz. végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per érdemi tárgyalására utasította. A Törvényszék indokolása szerint az igényérvényesítés kezdő időpontja valóban a terhelttel történő közléssel kezdődik meg, amennyiben a közléssel együtt a régi Be. 583. § (5) bekezdése szerinti kártalanítással kapcsolatos tájékoztatást is megadják a terheltnek. Rögzítette azt, hogy a T. Alkotmánybíróság a 104/2009. (X. 30.) AB határozatban kifejtette, hogy a kártalanítási igény keletkezéséről és az igényérvényesítés határidejéről történő tájékoztatás elmaradása

alkotmányellenes (alaptörvény-ellenes), mert az Alkotmány (Alaptörvény) rendelkezéseiből levezethető kártalanítási igény elvesztéséhez vezethet. Utalt arra, hogy a T. Alkotmánybíróság nevezett határozatában azt is kifejtette, hogy a kártalanítási igény az állam és a kártalanításra jogosult között polgári jogi jogviszonyt keletkeztet, így ebben a jogviszonyban a Ptk. alapelveinek, így a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, a kölcsönös együttműködés elvének is érvényesülnie kell. Bár a kártalanítási igény egy egyoldalú jognyilatkozatból keletkező jogosultság, fő szabály szerint az egyoldalú jognyilatkozatokra is a szerződésekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ennél fogva a feleknek figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire, minden lényeges körülményről tájékoztatniuk kell egymást. A Törvényszék rögzítette továbbá, hogy lényeges körülmény, és az állam által a teljesítés körében az adott helyzetben elvárható magatartás az, hogy a terhelt a közléssel együtt megkapja a kártalanításról szóló tájékoztatást, különösen azért, mert a határidő jogvesztő jellegű, annak elmulasztásával a terhelt a kártalanítási igénytől véglegesen esik, s ezáltal az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alkotmányos alapjoga súlyosan sérül. Mindebből az következik, hogy az indítványozó esetében a határozat közlésével nem kezdődött meg a törvényben meghatározott 6 hónapos jogvesztő határidő. Mivel az indítványozó felperes a kártalanítás lehetőségéről 2016. december 14. napján a jogi képviselőjétől szerzett tudomást, ahhoz képest a 2017. február 20. napján előterjesztett igénye nem elkésztett, az a hat hónapos jogvesztő határidőn belül van, így a pert érdemben le kell tárgyalni.

Ezt követően a Budai Központi Kerületi Bíróság a 19.P.21.897/2018/8. sz. – tárgyaláson meghozott – végzésével a pert megszüntette. Indokolása érdemben megegyezett a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzés tartalmával, azzal az eltéréssel, hogy mivel a 6 hónapos jogvesztő határidő az igény előterjesztésekor már letelt, ezért a per megszüntetésének volt helye.

Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Törvényszék a 41.Pkf.639.142/2018/3. sz. végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Az indokolás érdemben megegyezett a 41.Pkf.632.983/2018/3. sz. végzés indokolásával.

I.1.4. Az indítványozó felperes végül keresetében 3.000.000,- Ft sérelemdíj kártalanítás címén történő megfizetésére, valamint ezen összeg után 2015. április 30-tól a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamata, valamint 317.837,- Ft elmaradt jövedelem megfizetésére kérte kötelezni a Magyar Állam alperest.

A Budai Központi Kerületi Bíróság a 6.P.20.996/2019/30. számú elsőfokú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az indítványozónak 2.117.837,- forintot, valamint ezen összegből 1.800.000,- forint után 2015. április 30. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot, valamint 134.481,- forint perköltséget. Ezt meghaladóan a bíróság a keresetet elutasította. A bíróság kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg az állam külön felhívására 49.335,- forint illetéket. A bíróság megállapította, hogy 69.675,- forint illetéket az állam visel. Indokolásban rögzítette, hogy a kártalanítási igény érvényesítésének határideje a határozat terhelttel történő közlésével kezdődik meg, amelynek azonban feltétele, hogy a közléssel együtt a kártalanítással kapcsolatos tájékoztatást is megadják a terhelt részére a régi Be. 583. § (5) bekezdése szerint. A régi Be. 583. § (5) bekezdése előírja, hogy a határozat közlésével egyidejűleg miről kell tájékoztatni a terheltet, amely a perbeli esetben nem vitásan nem történt meg. A bíróság álláspontja szerint megfelelő tájékoztatás hiányában az igény érvényesítésének határideje nem kezdődött meg, amelynek következtében az indítványozó felperes keresete időben érkezett a bíróságra és nincs helye a per megszüntetésének. Az ítélet ellen az alperes fellebbezett.

A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 41.Pf.636.349/2020/5. sz. ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését részben

megváltoztatva a marasztalási összeget 1.800.000,- forintra és kamatára leszállította, az alperest perköltség fizetésére kötelező rendelkezést mellőzte. Az indítványozó által fizetendő elsőfokú illeték összegét 91.572 forintra, az állam által viselendő illeték összegét 107.498 forintra felemelte. Rendelkezett, hogy ezt meghaladóan a felek perköltségeiket maguk viselik. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az indítványozónak 47.060,- forint fellebbezési költséget. Kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg az államnak – külön felhívásra – 25.427,- forint fellebbezési illetéket. A további le nem rótt 144.000 forint fellebbezési illeték vonatkozásában úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli. Az indokolásban rögzítette, hogy az elsődleges, permegszüntetésre irányuló fellebbezési kérelem körében a másodfokú bíróság a 41.Pkf.632.983/2018/3. sorszámú és 41.Pkf.639.142/2018/3. sorszámú végzésében foglaltakat fenntartja, arra visszatul, s mindezek megisméltése nélkül az elsőfokú bíróság által e körben kifejtett álláspontot helyesnek minősíti, kiemelve, hogy az Alkotmánybíróság a 104/2009. (X.10.) számú határozatában kifejtette, hogy a kártalanítási igény keletkezéséről és az igényérvényesítés határidejéről történő tájékoztatás elmaradása alkotmányellenes (alaptörvény-ellenes), mert az alkotmány (Alaptörvény) rendelkezéseiből levezethető kártalanítási igény elvesztéséhez vezethet (104/2009. (X.10.) AB.6.IV.). Mindebből következik, hogy az indítványozó esetében a határozat közlésével a régi Be. 583. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatás hiányában nem kezdődött meg a törvényben meghatározott 6 hónapos jogvesztő határidő. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a per megszüntetésére lehetőséget nem látott.

I.1.5. A Magyar Állam alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő határozatként a per megszüntetését kérte. Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében alkotmányjogi érveléssel kérte a jogerős ítélet hatályban történő fenntartását.

A Kúria a Pfv.III.20.580/2021/4. sz. végzésével a Fővárosi Törvényszék 41.Pf.636.349/2020/5. sz. jogerős ítéletét a Budai Központi Kerületi Bíróság 6.P.20.996/2019/30. sz. ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és a pert megszüntette. Kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg az alperesnek 100.000 forint elsőfokú, 50.000 forint másodfokú és 45.000 forint felülvizsgálati eljárási költséget. Kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 19.907 forint kereseti, 16.942 forint fellebbezési és 18.000 forint felülvizsgálati eljárási – le nem rótt, mérsékelt – illetéket.

A Kúria a pert megszüntető döntését az alábbiakkal indokolta:

„[34] A bírósági eljárást megindító keresetlevél vagy kérelem késedelmes benyújtásáról szóló 4/2003. Polgári jogegységi határozat kifejti, hogy a jogszabályban megállapított keresetindítási határidő nem a bírósági eljárás része, hanem mint az érvényesíthetőség létszakába jutott igény idővetülete, az alanyi (anyag) joghoz, jogviszonyhoz kötődik, és mint ilyen, szükségképpen anyagi jogi természetű. A jogvesztés súlyos következménye csak a jogszabály kifejezett rendelkezése alapján állhat be. A határidő elmulasztása azzal a jogkövetkezéssel jár, hogy a felperes alanyi jogát többé nem érvényesítheti.

[35] A felperes részére a nyomozást megszüntető határozatot 2015. április 29. napján kézbesítették. Ettől az időponttól számítandó a régi Be. 583. § (1) bekezdése szerinti jogvesztő határidő. E rendelkezés szerint a határozat tartalmi követelménye, hogy a nyomozást megszüntesse. A határozat egyéb tartalmi hiányossága – így az 583. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatás elmaradása – a jogvesztő határidő kezdőnapját és így a kártalanítási igényt tartalmazó keresetlevél előterjesztésének határidejét nem érinti. A felperes 2015. október 29. napjáig terjeszthette volna elő a kártalanításra vonatkozó keresetlevelét.

[36] A felperes ellenkérelmére tekintettel a Kúria rámutat, hogy egy jogvesztő határidő kezdete és ezáltal tartama nem függhet olyan bizonytalan, de egyben nem is igazolt felperesi magatartástól,

hogy mikor fordult ügyvédhez (a jogvesztő határidő leteltét követően egy év) és ehhez képest a jogi képviselő útján mikor terjeszti elő a keresetlevelét (további két hónap).

[37] A felperes a régi Be. 583. § (1) bekezdése szerinti jogvesztő határidőt elmulasztotta, ezért a pert a régi Pp. 157. § a) pontja alapján – utalva a régi Pp. 130. § (1) bekezdés h) pontjára – meg kell(ett volna) szüntetni, ahogy ezt az elsőfokú bíróság 2018. szeptember 26. napján meghozott – utóbb a másodfokú bíróság által hatályon kívül helyezett – határozatával megtette.”

Csatolom a hivatkozott ügyészégi határozatokat, a hivatkozott bírói döntéseket, a Magyar Állam alperes felülvizsgálati kérelmét, és az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmét.

I.2. A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzése ellen jogorvoslatnak nincs helye, így jogorvoslati lehetőség nincs az indítványozó számára biztosítva.

Az ügyben nincs folyamatban felülvizsgálati eljárás a Kúria előtt, a korábbi a felülvizsgálati eljárás a Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzésével lezárult. Perújítási eljárást nem kezdeményeztek az ügyben.

I.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Az alkotmányjogi panaszt a támadott bírói döntés közzétételétől számított 60 napon belül, határidőben terjesztem elő.

I.4. Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az indítványozó a perben felperesként vett részt. Az indítványozóra a Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzése rendelkezést tartalmaz, mivel perköltség és illeték megfizetésre kötelezte. Az indítványozó kártalanításhoz való jogára a Kúria döntése kiterjed, attól megfosztotta az első- és másodfokú ítéletek hatályon kívül helyezésével. A Kúria döntése megfosztotta az indítványozót a másodfokú perköltségtől is. Mindezek alapján az indítványozó érintettsége megállapítható.

II. Az elsődlegesen, az Abtv. 27. § bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz

II.1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

II.1.1. Azok az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezések, amelyek megállapítják a T. Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amelyek az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozzák

A T. Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapozza meg.

Az indítványozó indítványozói jogosultságát az Abtv. 27. § (1) bekezdése biztosítja.

II.1.2. A T. Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntés

A Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzése

II.1.3. Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A Kúria alaptörvény-ellenesen értelmezte a régi Be. 583. § (1) és (5) bekezdéseit, mivel nem tulajdonított jelentőséget a kártalanításról szóló tájékoztatás elmaradásának. Mivel a kártalanítási igényt az indítványozó a nyomozást megszüntető határozat részére történő kézbesítésétől számított 6 hónap elteltével terjesztette elő – mivel nem tudott a kártalanítás lehetőségéről –, az indítványozó részére kártalanítást megítélő jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 275. § (4) bekezdésére figyelemmel hatályon kívül helyezte, és a pert a 157. § a) pontja szerint – utalva a 130. § (1) bekezdés h) pontjára – megszüntette. Amennyiben a Kúria az alkotmányos tartományon belül értelmezte volna a régi Be. 583. § (1) és (5) bekezdéseit – miszerint a tájékoztatás hiányában az igényérvényesítési határidő nem indul meg –, úgy nem hozhatott volna pert megszüntető döntést, hiszen ez esetben a határidő nem telhetett el. Az állított alapjogsérelem tehát a bírói döntést érdemben befolyásolta.

A felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mivel eddig az Alkotmánybíróság nem vizsgálta meg, hogy mi az (alkotmány)jogi következménye annak, ha a törvényben előírt, kártalanításról szóló tájékoztatás elmarad, figyelemmel az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésére.

II.1.4. Annak bemutatása, hogy a T. Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntés az ügy érdemében hozott döntés illetve bírósági eljárást befejező egyéb döntés

A Kúria a támadott végzésében megállapította, hogy a jogvesztő határidő eltelt, és így nem illeti meg az indítványozót kártalanítás. Ezzel az ügy érdemében hozott döntést a Kúria.

A Kúria döntése ellen további jogorvoslatnak nincs helye, a döntéssel a peres eljárás befejeződött. A támadott döntés tehát az ügy érdemében hozott döntés és a bírósági eljárást befejező döntés is.

II.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

II.2.1. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése

II.2.2. A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

II.2.2.1. Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése alapjogot teremt kártalanításra azok számára, akiknek szabadságát alaptalanul korlátozták.

A Kúria a támadott, az alábbiakban kifejtett alaptörvény-ellenes értelmezést tartalmazó döntésével megfosztotta az indítványozót az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított, alaptalan fogvatartás esetén járó kártalanítástól, emiatt a döntés az indítványozó Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított jogát sérti.

II.2.2.2. A T. Alkotmánybíróság a 104/2009. (X. 30.) AB határozat 1. pontjában megállapította, hogy „[a]z Országgyűlés az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 8. § (1)-(2) bekezdésének és 55. § (1) bekezdésének sérelmét okozó, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azáltal, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 583. §-ában nem rendelkezett az ügyészt és a bíróságot terhelő tájékoztatási kötelezettségről a terhelt kártalanítási igényének jogalapja, az igény érvényesítésének határideje, és a határidő kezdő időpontja tekintetében. Az Országgyűlés jogalkotói feladatának 2010. június 30. napjáig köteles eleget tenni.”

A határozat indokolása szerint a T. Alkotmánybíróság „észlelte, hogy a kártalanítási igény keletkezéséről és az igényérvényesítés határidejéről történő tájékoztatás elmaradása alkotmányellenes helyzethez, az Alkotmány rendelkezéseiből levezethető kártalanítási igény elvesztéséhez vezethet”.

Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a régi Be. terhelt jogaira megállapított rendelkezések érvényesek a kártalanításra jogosulttá váló személyekre is.

A határozat szerint „[a] Be. 43. § (2) bekezdése f) pontja a terhelt jogaként fogalmazza meg, hogy a büntetőeljárás jogairól és kötelezéseiről a bíróságtól, az ügyésztől és a nyomozó hatóságtól felvilágosítást kapjon. Ez a rendelkezés valójában a hatóságok kötelezettségét határozza meg: az eljárási jogokról felvilágosítást kell adniuk – kérés nélkül is. A Be. a kártalanítás szabályainak körében nem írja elő külön kötelezettségként, hogy az ügyész, illetve a bíróság a kártalanítás alapjául szolgáló határozatában utaljon az igény benyújtásának lehetőségére, a hat hónapos jogvesztő határidőre és annak a határozat kihirdetésétől vagy a kézbesítésétől történő számítására. Miután nem csupán a terhelt szorosan vett büntetőeljárás jogairól, hanem az állammal szemben a határozattal keletkező reparációs igényről és érvényesítése feltételeiről van szó, a speciális tartalmú tájékoztatási kötelezettség előírásának hiánya alkotmányellenes helyzethez: a kártalanítás elmaradásához, a szabadságtól megfosztás alkotmányossága által megkívánt arányossági feltétel gyakorlati meghiúsulásához vezethet.

A kártalanítás a meghatározott ügyészi és bírósági határozatok alapján a büntetőeljárás törvény szerint létrejövő jogviszony az állam és a határozattal érintett személy között. A kártalanítás módjára és mértékére a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezéseit a Be.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A kártalanítás az annak alapjául szolgáló nyomozást megszüntető határozat kézbesítésével, illetőleg a felmentő ítélet, az eljárást megszüntető végzés, valamint a rendkívüli jogorvoslat eredményeképpen hozott határozat jogerőre emelkedésével válik esedékessé, a kártalanítást az állam köteles megfizetni. [Be. 582. §, 584. § (4) bekezdés]

A kártalanítási igény érvényesítésével kapcsolatos büntetőeljárás szabályoknak is tükrözniük kell a polgári jog alapvető jelentőségű szabályait. A polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni [Ptk. 4. § (1) bekezdés]. A kártalanítás törvényben meghatározott egyoldalú nyilatkozatból keletkező jogosultság a kompenzáció követelésére; az egyoldalú nyilatkozatokra – ha a törvény kivételt nem tesz – a szerződésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni (Ptk. 199.). Így a felek együttműködni kötelesek, és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire [Ptk. 205. § (3) bekezdés]. A kötelezettnek (az állam) a teljesítés érdekében úgy kell eljárnia, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a kártalanításra jogosultnak pedig ugyanilyen módon elő kell segítenie a teljesítést. A felek minden lényeges körülményről kötelesek egymást tájékoztatni. [Ptk. 277. § (4) és (5) bekezdés]

(...)

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a kártalanításból kizáró okok alkotmányossági vizsgálata során megállapította: "A vizsgált szabályozás megakadályozza, hogy a kártalanítás ténylegesen érvényesüljön mint a személyi szabadsághoz való alapjogban – az eljárási kényszercselekménnyel – okozott jogsérelem orvoslásának eszköze. Ezáltal sérül az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében normatív tartalommal meghatározott jogállamiság, és nem teljesül a személyi szabadság korlátozásának alkotmányosságához az Alkotmány 55. § (1) bekezdésének és a 8. § (1)-(2) bekezdésének egymásra vonatkoztatásával meghatározott arányossági kritérium." (ABH 2003, 430, 443.)

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben ugyanilyen következtetésre jutott. Az állammal szemben keletkezett kártalanítási igényről és érvényesíthetősége határidejéről az ügyészi és a bírósági határozatban adandó tájékoztatás törvényi előírásának hiánya a törvényalkotó olyan mulasztása, amely ellentétes az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében rögzített jogállamiság követelményeivel, továbbá alapjogsérelemre is vezet. Hiányzik ugyanis annak eljárási garanciája, hogy minden esetben érvényesüljön a személyi szabadság korlátozásának alkotmányosságához – az Alkotmány 55. § (1) bekezdésének és a 8. § (1)-(2) bekezdésének egymásra vonatkoztatásával – az Alkotmánybíróság

gyakorlatában meghatározott arányossági kritérium, a kártalanítási igény benyújtásának lehetősége.”

Az egyes büntető tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXI. törvény 49. §-a iktatta be a régi Be. 583. § (5) bekezdését 2011. január 1-i hatálybalépéssel. A jogalkotói indoklás szerint „[a] 104/2009. (X. 30.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően a terhelt tájékoztatást kell, hogy kapjon kártalanítási igényének jogalapja, az igény érvényesítésének határideje, és a határidő kezdő időpontja tekintetében. A Javaslat ennek megfelelően egészíti ki a Be. 583. §-át”.

Ezt követően az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló 2011. évi CL. törvény 77. §-a módosította a régi Be. 583. § (5) bekezdését 2012. január 1-i hatálybalépéssel.

A régi Be. 583. § (5) bekezdésének célja tehát – az Alaptörvény hatályba lépésével – az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében meghatározott, az alaptalan szabadságkorlátozás esetére járó kártalanításhoz való alapvető jog érvényesülésének biztosítása. A régi Be. 583. § (5) bekezdésében foglalt tájékoztatási szabály az 104/2009. (X. 30.) AB határozatra figyelemmel az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése által biztosított jog érvényesítésének Alaptörvényből eredő garanciájaként minősül.

A T. Alkotmánybíróság több határozatában megállapította, hogy ha az alkotmányjogi panasszal támadott határozat indokolása szerint a bíróság nem ismeri fel egy Alaptörvényben biztosított jog érintettségét, és vagy annak nem tulajdonít jelentőséget, és ennek következtében az indítványozó ilyen jogát megsérti, akkor a döntése pusztán ennek következtében ellentétes az Alaptörvénnyel, ami okot ad a döntés megsemmisítésére {3/2015. (II. 2.) AB határozat [21], [23], [30]; 30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [55]; 16/2019. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [35]}.

A Kúria a támadott végzésében teljes mértékben figyelmen kívül hagyta az ügy alapjogi érintettségét. Ez abból is megállapítható, hogy sem az Alaptörvény rendelkezéseire, sem a T. Alkotmánybíróság döntéseire nincs utalás a határozat jogi indokolásában, annak ellenére, hogy az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelme ezekre hivatkozott.

A Kúria döntése ezért már önmagában attól alaptörvény-ellenes, hogy nem értékelte az ügy alapjogi vonatkozásait, nem ismerte fel, hogy az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében meghatározott, az alaptalan szabadságkorlátozás esetére járó kártalanításhoz való alapvető jog ügybeli érintettségét.

II.2.2.3. A jogalkotó úgy állapította meg régi Be. 583. § (1) bekezdésében a 6 hónapos jogvesztő határidő kezdetét, hogy az (5) bekezdésben kötelezően elrendelte, hogy a határidő megkezdésekor, a döntés közlésével egyidejűleg a terhelt tájékoztatást kapjon a kártalanításról.

A jogalkotói szándék tehát – az alkotmánybírósági döntéssel összhangban – az volt, hogy a jogvesztő határidő csak úgy indulhasson el, hogy a terhelt a tájékoztatást megkapta a kártalanításról. Ezt fejezi ki az egyidejűsége utalás a régi Be. 583. § (5) bekezdésében.

II.2.2.4. A Kúria a régi Be. 583. § (1) bekezdését csak és kizárólag nyelvtanilag értelmezte, nem vett figyelembe más értelmezési módszereket. A T. Alkotmánybíróság a 3179/2018. (VI. 8.) AB határozatban hangsúlyozta, „*hogy az adott ügyben alkalmazandó jogszabályoknak pusztán a nyelvtani értelmezése nem felel meg az indokolt bírói döntéssel szemben támasztott alkotmányos követelményeknek. Ennek oka, hogy az Alaptörvény 28. cikke azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy a jogszabályokat azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. A bírói jogalkalmazás folyamatában a jogszabályok értelmezése egy olyan komplex indokolást igényel, amely a szintaktikai mellett a teleologikus és a rendszertani értelmezés szempontjait is felismeri, értékeli és egymásra tekintettel ütközteti. A jogértelmezés ezen bíró által érvényesített, komplex folyamatában az irányadó jogi normákat a rendszertani értelmezés keretében nemcsak egymásra tekintettel, hanem a jogalkotó céljára és az Alaptörvényre figyelemmel is értékelni kell a konkrét ügyben.*” (Indokolás [81])

II.2.2.5. A Kúria a régi Be. 583. § (1) és (5) bekezdéseinek alkalmazása során az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított alapjog alkotmányos tartalmát nem juttatta érvényre, az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban ezen alapjog alkotmányos tartalmával.

A Kúria értelmezése szerint a régi Be. 583. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatás elmaradása a jogvesztő határidő kezdőnapját és így a kártalanítási igényt tartalmazó keresetlevél előterjesztésének határidejét nem érinti. Azaz, ha nem került betartásra az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének érvényesítését elősegítő, egy korábbi alkotmánybírói döntés nyomán megalkotott jogszabály, annak a kártalanítás érvényesíthetősége vonatkozásában nincs jogkövetkezménye. Ezen értelmezés sérti az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdését, hiszen egy alapjog érvényesítésére megalkotott jogszabály megsértését nem lehet ignorálni.

Ezzel a Kúria nem az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak szerint értelmezte a régi Be. 583. § (1) és (5) bekezdéseit, hiszen nem vette figyelembe a régi Be. 583. § (5) bekezdésének célját, a régi Be. 583. § (1) és (5) bekezdéseit nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte, és ezzel megfosztotta az indítványozót az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított kártalanítástól.

II.2.2.6. A T. Alkotmánybíróság világosan rögzítette a fentebb idézett határozatában, hogy a kártalanítási igény keletkezéséről és az igényérvényesítés határidejéről történő tájékoztatás elmaradása alkotmányellenes helyzethez, a kártalanítási igény elvesztéséhez vezet.

A jogszabályokat úgy kell értelmezni – a megengedett értelmezési tartományon belül –, hogy alaptörvény-ellenes helyzet ne jöjjön létre.

A jelen ügyben az Alaptörvény 28. cikke alapján a régi Be. 583. § (1) és (5) bekezdéseit úgy kell értelmezni, hogy a kártalanításról szóló tájékoztatás elmaradása ne vezessen alaptörvény-ellenes helyzethez, a kártalanítási igény elvesztéséhez.

Álláspontom szerint ezért a régi Be. 583. § (1) bekezdése kizárólag az (5) bekezdéssel együtt értelmezhető, figyelemmel az (5) bekezdés céljára (telelogikus értelmezés) és megalkotásának körülményeire (történeti értelmezés). Ezen értelmezési módszerek mellett, és a két bekezdés viszonya alapján (rendszerint értelmezés) megállapítható, hogy a Fővárosi Törvényszék 41.Pf.636.349/2020/5. sz. ítéletében szereplő értelmezés az, amely megfelel az Alaptörvény rendelkezéseinek: az igényérvényesítési határidő nem kezdődik meg (és így értelemszerűen nem járhat le), amíg az (5) bekezdés szerinti tájékoztatást a terhelt nem kapja meg. Utalok arra, hogy a régi Be. 582. § (2) bekezdésére figyelemmel a tájékoztatás elmaradása a kártalanítás esedékességét nem érinti, így a tájékoztatás hiányában az időelőttiség nem jöhet szóba. Ezen értelmezés érvényre juttattja a régi Be. 583. § (5) bekezdését, amely jogszabályi rendelkezés a T. Alkotmánybíróság 104/2009. (X. 30.) AB határozatában bemutatott állapotot kívánja orvosolni, nem sérti az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdését, sőt, elősegíti annak érvényre juttatását, nem contra legem, így mindezek miatt megfelel az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaknak.

A konkrét ügyben ez azt jelenti, hogy a határidő – a tájékoztatás elmaradása miatt – a határozat közlésével nem indult el, így az 2015. október 29. napján nem érhetett véget, ezért a kártalanítási igény határidőben került előterjesztésre, így a Kúria végzése alaptörvény-ellenes.

II.2.2.7. Előadom továbbá, hogy egy Alaptörvényben biztosított alapjog érvényesülését célzó jogszabály olyan értelmezése, amely a szabályt lex imperfectává minősíti, nyilvánvalóan ellentétes az Alaptörvény alapvető jogot biztosító szabályával. A Kúriai jogértelmezés alapján a Be. 583. § (5) bekezdése lex imperfecta lenne: ha a kötelezett szerv nem ad tájékoztatást, a határidő akkor is elindul és letelik. Ez arra ösztönözné a szerveket, hogy ne adjanak tájékoztatást. Persze, felmerülhet a kártérítési kötelezettségük, azonban egyrésztől a bírói gyakorlat szerint ez esetben csupán árnyékper lenne lefolytatható, amely nem azonos az alapperrel [ez esetben nem is az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése alapján járó kártalanításhoz, hanem legfeljebb kártérítéshez juthatna a terhelt, ami

bizonytalan]. Másrészt nyilvánvaló, hogy aki a kártalanításról nem szerez tudomást, az nem tudna a kártérítési per megindításának lehetőségéről sem.

II.2.2.8. Az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése szerint „[a]z Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni”.

A Nemzeti hitvallás szerint „[v]alljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi”.

Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdését a Nemzeti hitvallás hivatkozott részével együtt kell értelmezni. Ezen értelmezéssel ellentétben áll azon jogértelmezés, amely szerint az állami szerv a kártalanításhoz való alapvető jogra vonatkozó törvényben rögzített – Alaptörvényen alapuló és alkotmánybírói határozat nyomán megalkotott – tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget, és ennek hátrányát a terheltnek kell viselnie.

A Kúria alaptörvény-ellenes értelmezése azt eredményezi, hogy visszaállt a 2010. december 31-ig fennálló alkotmányellenes állapot, annak ellenére, hogy a régi Be. 583. § (5) bekezdése alkalmazandó jogszabályi rendelkezés.

II.2.2.9. Hivatkozom továbbá a T. Alkotmánybíróság 9/2017. (IV. 18.) AB határozatában foglaltakra is. Az ügyben a hatóság a bírósági felülvizsgálati határidőről tévesen adott tájékoztatást: a törvényben szereplő 15 napos határidő helyett 30 napról tájékoztatta a felet, aki emiatt a tájékoztatásban foglalt 30 napos határidőben, de a törvényben foglalt 15 napos határidőn túl adta be a keresetlevelét, amit a bíróság elkésettség miatt érdemi vizsgálat nélkül elutasított. A T. Alkotmánybíróság ezt a végzést megsemmisítette. „[A]z Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a Kormányhivatal téves jogorvoslati tájékoztatása folytán a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felülvizsgálati kérelmet elkésettség okán elutasító végzése elzárta az indítványozót a tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségétől, az alapjogsérelem pedig érdemben befolyásolta a bíróság döntését, ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét idézte elő.” (Indokolás [38]) A Kúria az alkotmányjogi panasz orvoslása érdekében lefolytatott eljárásban meghozott Kpkf.IV.37.377/2017/4. számú végzésében megjegyezte, „hogy a 9/2017. (IV. 18.) AB határozatban foglaltaktól függetlenül irányadó a bírói gyakorlat számára, hogy a fellebbezési jogról adott téves tájékoztatás miatt az ügyfelet hátrány nem érheti. A BH2012. 96. számon közzétett eseti döntés szerint a bíróságnak a jogorvoslati határidő tekintetében adott téves, a törvénnyel ellentétes tájékoztatásának jogkövetkezményét nem lehet arra a jogi képviselőre hárítani, aki a perbeli cselekményt e tájékoztatásnak megfelelő határidőben teljesítette. Továbbá figyelembe kell venni, hogy a fellebbezési jogról adott téves tájékoztatásról szóló 7/2010. (XI.8.) KK vélemény szerint „A közigazgatási szerv téves jogorvoslati tájékoztatása miatt az ügyfelet joghátrány nem érheti. A jogorvoslatához fűződő alkotmányos jogától fosztaná meg a felet a fellebbezési jog kimerítésének hiánya miatt a Pp. 130. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazásával a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása, mert a felet ezáltal a bírósági felülvizsgálat igénybevételének lehetőségétől is elzárná. A közigazgatási szerv téves jogorvoslati tájékoztatása esetén a Pp. 332/A. § b) pontjának alkalmazása formális jogértelmezést jelentene.” (Indokolás [6]). A Kúria a döntésében előírta, hogy „[a]z új eljárásban a keresetindításra vonatkozó határidőt megtartottnak kell tekinteni” (Indokolás [11]).

A hivatkozott esetben is annak ellenére írta elő a Kúria az elégtelen tájékoztatás miatt azt, hogy a keresetindításra vonatkozó határidőt megtartottnak kell tekinteni, hogy a törvényben meghatározott határidőt a fél ténylegesen elmulasztotta.

Egy hatóság mulasztása nem eredményezheti egy alapvető jog érvényre jutásának elmaradását, az ügyészség mulasztását nem lehet az indítványozóval szemben értékelni. A jelen ügyben álláspontom szerint ugyanígy kell eljárni, és a határidőt megtartottnak kell tekinteni.

Összefoglalva: a Kúria a támadott, alaptörvény-ellenes értelmezést tartalmazó döntésével megfosztotta az indítványozót az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított, alaptalan fogvatartás esetén járó kártalanítástól, ezért kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen az elsődleges kérelmemnek helyt adni.

III. A másodlagosan, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz

III.1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

III.1.1. Azok az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezések, amelyek megállapítják a T. Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amelyek az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozzák

A T. Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének c) pontja és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapozza meg.

Az indítványozó indítványozói jogosultságát az Abtv. 26. § (1) bekezdése biztosítja.

III.1.2. A T. Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezés

A régi Be. 2012. január 01. napja és 2018. június 30. napja között hatályban volt 583. § (1) bekezdése

III.1.3. Annak bemutatása, hogy a bíróság a döntésében vagy az eljárásában a támadott jogszabályi rendelkezéseket alkalmazta, és hogy ez a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A Kúria a régi Be. 583. § (1) bekezdését alkalmazta, hiszen a jogszabályi rendelkezésben rögzített jogvesztő határidőt elmulasztottnak tekintette, emiatt jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre kiterjedően hatályon kívül helyezte és a pert a régi Pp. 157. § a) pontja alapján – utalva a régi Pp. 130. § (1) bekezdés h) pontjára – megszüntette.

Ha a régi Be. 583. § (1) bekezdését nem kellene alkalmazni, úgy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:21. §-a alapján a kártalanítás érvényesítésére vonatkozó határidő elévülési jellegű lenne, a határidő hossza pedig a 6:22. § (1) bekezdése alapján öt év lenne. Ez esetben a Kúria nem szüntethette volna meg a pert, figyelemmel arra is, hogy az alperes más okból nem vitatta a jogerős ítéletet. Ezért a régi Be. 583. § (1) bekezdésének alkalmazása érdemben befolyásolta a Kúria döntését.

Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy egy alapjog végrehajtására vonatkozó jogszabály mennyiben korlátozhatja az alapjog érvényesíthetőségét. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az is, hogy a régi Be. 583. § (1) bekezdése az Alaptörvény rendelkezéseinek megfelelt-e.

III.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

III.2.1. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

Az Alaptörvény IV. cikkének (4) bekezdése

III.2.2. A megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének indokolása

III.2.2.1. Előre bocsátom, hogy az alkotmányjogi panaszom ezen részében a régi Be. 583. § (1) bekezdésének a Kúria általi jogértelmezését veszem alapul, miszerint a Be. 583. § (5) bekezdése

szerinti tájékoztatás hiányában is megindulhat és véget érhet az (1) bekezdésben rögzített jogvesztő határidő.

Az alaptalan szabadságelvonás esetére járó kártalanításhoz való jog az Alaptörvény hatályba lépése óta alapjog, így a korábbi, az Alkotmány hatály alatt született alkotmánybíróági határozatokban foglalt megállapítások nem alkalmazhatók egy az egyben, mivel azokban az alapjogi teszt nem kerülhetett alkalmazásra. A korlátozás alkotmányosságát az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján kell megítélni.

III.2.2.2. Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított, az alaptalan szabadságelvonás esetére járó kártalanításhoz való jog tartalma az – figyelemmel a régi Be. 580. § (1)-(2) bekezdéseire, az 581. § (1) bekezdésére, az 582. § (1) bekezdésére és a Ptk. 6:564. §-ára és a 2:52. § (1) bekezdésére –, hogy az a személy, akinek a szabadágát az állam, illetve az állami szervek alaptalanul korlátozták, igényt tarthat az ezzel összefüggésben felmerült vagyoni kárainak megtérítésére, és igényt tarthat az ezzel összefüggésben őt ért személyiségi jogi jogsértésekből eredő sérelemdíjra.

A régi Be. 583. § (1) bekezdése azzal, hogy az ott meghatározott döntéseknek a közlésétől számított hat hónapos jogvesztő határidőben teszi lehetővé a kártalanítás iránti igény érvényesíthetőségét, időben korlátozza Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított, az alaptalan szabadságkorlátozás esetére járó kártalanításhoz való alapvető jog érvényesíthetőségét, és ezzel korlátozza magát az alapvető jogot. A határidő letelte után – a jogvesztő jelleg miatt – az alanyi jog megszűnik (szemben az elévülési jellegű határidőkkel, ahol az alanyi jog megmarad, csupán annak bírósági kikényszeríthetősége szűnik meg).

Ha a régi Be. 583. § (1) bekezdését nem kellene alkalmazni, úgy a Ptk. 6:21. §-a alapján a kártalanítás érvényesítésére vonatkozó határidő elévülési jellegű lenne, a határidő hossza pedig a 6:22. § (1) bekezdése alapján öt év lenne.

Ezért a régi Be. 583. § (1) bekezdésében szereplő korlátozás vonatkozásában azt kell vizsgálni, hogy az öt éves elévülési határidőhöz képest a hat hónapos jogvesztő határidő alkalmazása alkotmányos-e. (Ha nem ehhez viszonyítanánk, akkor ahhoz a helyzethez kellene viszonyítani, mintha a kártalanítás érvényesítése vonatkozásában korlátozás egyáltalán nem lenne. Mivel azonban a korlátozás már az öt éves elévülési határidőhöz képest is alaptörvény-ellenes, úgy a korlátlan igényérvényesítéshez képest is biztosan annak minősülne, így e vonatkozásban előadást nem teszek külön.)

III.2.2.3. Ha a támadott jogszabályi rendelkezés nem lenne a jogrendszer része, úgy a Ptk. 6:21. § alapján a határidő elévülési jellegű lenne, ezért a korlátozás alkotmányosságának megítélésénél azt kell megvizsgálni, hogy szükséges-e elévülési jellegű határidő helyett a jogvesztő határidő alkalmazása.

A jogvesztő jelleg okán a határidő eltelte után – igényérvényesítés hiányában – a kártalanításhoz való alanyi jog megszűnik. Arra az elévült követelésre vonatkozó szabályok sem alkalmazhatók [pl. a követelés nem számítható be, az tartozatlan fizetesként visszaigényelhető, a Ptk. 6:23. § (2) bekezdése nem alkalmazható]. Amíg az elévülést nem lehet hivatalból figyelembe venni [Ptk. 6:23. § (4) bekezdés], az elévülés nyugodhat (Ptk. 6:24. §) és megszakadhat (Ptk. 6:25. §), addig jogvesztés esetén a bíróság azt hivatalból veszi figyelembe, a határidő nem nyugodhat és nem szakadhat meg. Összességében tehát elmondható, hogy a jogosultra nézve a jogvesztő határidő sokkal szigorúbb feltételeket támaszt, mint az elévülési jellegű határidő.

A régi Be. 2006. június 30. napjáig hatályos 583. § (1) bekezdésében a kártalanítás érvényesítésének határideje elévülési jellegű volt, és ezen okból nem merült fel a rendelkezés alkotmányellenességének kérdése.

Álláspontom szerint nincs olyan alapvető jog, amelynek érvényesülése, és nincs olyan alkotmányos érték, amelynek védelme érdekében szükséges lenne az alaptalan szabadságkorlátozás esetén járó kártalanításhoz való alapvető jog olyan típusú korlátozása, amely a kártalanítás érvényesíthetőségére nyitva határidőt – az általános elévülési jellegű határidővel szemben – jogvesztőnek minősíti.

Utalok arra, hogy a jogbiztonság védelmével a korlátozás ezen módja összefüggésbe nem hozható. A jogrendszerben szabályozott határidők többsége elévülési jellegű, és fel sem merül, hogy ez a jogbiztonságot bármely módon veszélyeztetné.

Ezért a korlátozás nem felel meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt feltételeknek, mivel az szükségtelen, és így az sérti az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdését.

III.2.2.4. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog korlátozása kizárólag az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával történhet, azaz az alapvető jog lényeges tartalmának megsemmisüléséhez a korlátozás nem vezethet.

Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított alapvető jog lényeges tartalma, hogy a terhelt – az alaptalan szabadságelvonást követően – kártalanításhoz jusson. A régi Be. 583. § (1) bekezdése az alapvető jog lényeges tartalmát semmisíti meg a határidő elteltével: az jogvesztést okoz. A határidő letelte után az alapvető jogától fosztják meg a terheltet. Míg az elévülési jellegű határidő alkalmazás esetén az elévülés bekövetkeztével az alapvető jog lényeges tartalma – az alanyi jogosultság – megmarad, addig a jogvesztő határidő alkalmazás esetén a határidő elteltével a jog – annak lényeges tartalmával együtt – megszűnik.

Ezért a korlátozás nem felel meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartására vonatkozó feltételnek, ezért a korlátozás ezen okból is alaptörvény-ellenes.

III.2.2.5. A régi Be. 583. § (1) bekezdése arról rendelkezik, hogy az ott felsorolt döntések közlésétől számított hat hónapon belül terjeszthető elő a kártalanítási igény, amely időtartam csak fokozza az alaptörvény-ellenességet.

A korlátozás, még ha a szükségessége fenn is állna, és tiszteletben tartaná az alapvető jog lényeges tartalmát, akkor is aránytalannak minősülne a határidő hossza miatt.

Az idő múlását a jog szinte kivétel nélkül kezeli az elévülés intézményesítésével. A függő jogi helyzetek felszámolásával kapcsolatos elévülési szabályok a jogbiztonságot szolgálják éppúgy a büntetőjogban (lásd: 13/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [48]), mint az adójogban (17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [61]). Az 54/1992. (X. 29.) AB határozat indokolása a polgári jogi elévüléssel összefüggésben rögzítette, hogy a huzamosabb ideig rendezetlen jogi helyzetek lezárása kifejezetten összhangban áll a jogbiztonság követelményét is magában foglaló, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében írt jogállami tétellel. Ezért a jogbiztonság, mint alkotmányos érték védelme lehetővé teheti elévülési – és nem jogvesztő – határidő bevezetését a kártalanítás vonatkozásában.

E vonatkozásában a jogbiztonság az öt éves határidővel is ugyanolyan szinten biztosítható, mint a hat hónapos időtartammal. Nyilvánvaló, hogy a régi Be. 583. § (1) bekezdése hiányában – tehát akkor, ha a kártalanítás iránti igény a Ptk. 6:22. § (1) bekezdése alapján öt alatt évülne el – a jogbiztonságon nem esne csorba, annak védelme ugyanúgy biztosított lenne. Nincs szükség ezért a hat hónapos

határidőre. A magyar polgári jogban a legtöbb határidő öt éves elévülési jellegű határidő, és ezekkel összefüggésben fel sem merült, hogy ezek a jogbiztonságot veszélyeztetnék.

Az alaptörvény-ellenességet az is alátámasztja, hogy – szemben az alaptalan szabadságelvonás esetére járó kártalanítással – a törvénysértő szabadságelvonás esetére járó kártérítés az általános szabályok alapján érvényesíthető, és a szabályozás alkotmányossága kapcsán kétely nem merült fel.

A korlátozás tehát az a hat hónapos határidőre figyelemmel aránytalannak is minősül.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a régi Be. 583. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenes volt. Kérem ezért a T. Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen a másodlagos alkotmányjogi panaszomnak helyt adni.

A régi Be. 583. § (1) bekezdését a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 879. §-a 2018. július 01. napjával hatályon kívül helyezte, ezért az Abtv. 41. § (3) bekezdésére figyelemmel tettem meg az indítványom. A jogszabályi rendelkezést a nyomozást megszüntető határozat közlésének időpontja (2015. április 29.) miatt konkrét esetben még alkalmazni kellene, ahogy az eljárásában a Kúria tette.

IV. Egyéb nyilatkozatok és melléletek (mindkét alkotmányjogi panaszra vonatkozóan)

IV.1. Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

A jelen alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg kezdeményeztem a Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzése végrehajtásának a T. Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig történő felfüggesztését a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt, hivatkozva az Abtv. 53. § (4) bekezdésére. Csatolom a kérelmemet, amit külön beadványban is előterjeszték a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt az alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg.

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben a Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzésének felfüggesztésére az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján nem kerülne sor, úgy a T. Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján szíveskedjen felhívni a Budai Központi Kerületi Bíróságot a Kúria Pfv.III.20.580/2021/4. számú végzése végrehajtásának – T. Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig történő – felfüggesztésére.

Az Igazságügyi Minisztérium a Kúria döntése alapján felhívta az indítványozót, hogy fizesse vissza a részére a Kúria döntésével hatályon kívül helyezett ítélet alapján kifizetett összeget, továbbá fizesse meg a Kúria által megállapított perköltséget, a levél kézhezvételétől számított 15 napon belül. A levelet mellékelten csatoltam.

Az indítványozó anyagi helyzete jelenleg nem teszi lehetővé, hogy a felszólítást teljesítse a megadott határidőben. A döntés felfüggesztése hiányában így további eljárások is indulhat az indítványozóval szemben, amely további költségeket okozhatnak neki. Ilyen eljárások során az indítványozót vissza nem fordítható hátrányok érhetik (pl. dolgai árverezése). Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy vegye figyelembe azt is, hogy a Magyar Államot a végrehajtás felfüggesztése, anyagi helyzete okán, érdemlegesen nem érintené.

IV.2. Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Az indítványozó képviseletében az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel kijelentem, hogy az indítványozó a jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz indítvánnyal összefüggésben személyes adatai nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Budapest, 2022. március 02.

Tisztelettel:

dr. Szigetváry Marcell ügyvéd (elektronikus aláírással)

indítványozó képviseletében